UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente					
Datos Identificativos					2021/22
Asignatura (*)	Lingua castelá e a súa didáctica		Código	652G02010	
Titulación					
Descriptores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	2º cuadrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6	
Idioma	Galego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación				
Coordinación	Cano López, Pablo	Correo electrónico	pablo.cano@udc.es		
Profesorado	Cano López, Pablo	Correo electrónico	pablo.cano@udc.es		
Web	http://www.educacion.udc.es/				
Descrición xeral	Segundo o disposto na páxina 66 da «Memoria xeral do título de Graduado/a en Educación Primaria» (http://sgic.udc.es/open_file.php?id=2415), estes son os contidos que cómpre tratar na materia «Lingua Castelá e a súa Didáctica»: - Coñecemento do currículo de lingua e literatura castelá na Educación Primaria - A lingüística aplicada aos procesos de comunicación na Educación Primaria - Análise do comportamento fónico e léxico da lingua castelá - Análise do comportamento morfosintáctico e pragmático da lingua castelá - Desenvolvemento da competencia na expresión oral, na lectura e na escritura en lingua castelá - Coñecemento e dominio de técnicas de expresión oral e escrita - Fomento da lectura crítica de todo tipo de textos en lingua castelá - Coñecemento do proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e do seu ensino, e impulso da escritura Todas estas nocións recóllense, inda que baixo envolturas verbais diferentes, nas seis unidades que constitúen o temario da materia (véxase, para comprobalo, o apartado n.º 3 da presente «Guía»).				

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos Non haberá modificacións substanciais. 2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen - Análise de fontes documentais - Sesión maxistral - Proba obxectiva - Traballos tutelados A través das plataformas Moodle e Microsoft Teams, profesorado e alumnado teñen a posibilidade de transferir ao medio virtual as devanditas «metodoloxías». Se as circunstancias aconsellan ou impoñen o traslado, faranse os axustes necesarios para a adaptación ao novo ámbito. *Metodoloxías docentes que se modifican 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado - Como en circunstancias normais, o/a docente consultará asiduamente a caixa de correo electrónico e procurará responder con tanta axilidade como as circunstancias permitan. - Durante as horas de titoría, o/a docente estará conectado/a á plataforma Teams, de tal maneira que os/as alumnos/as poidan facerlle todas as consultas que estimen necesarias (sexa por escrito, sexa mediante videochamada). 4. Modificacións na avaliación Como xa se apuntou no apartado n.º 2, Moodle e Microsoft Teams ofrecen a posibilidade de levar a cabo nun medio virtual ?con pequenos axustes? todas as actividades que de ordinario se desenvolven presencialmente. Non semella necesario, por tanto, introducir cambios substanciais no mecanismo de avaliación. *Observacións de avaliación: 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía De se tornar imposible o uso da biblioteca e do servizo de reprografía da Facultade, procurarase que o alumnado consulte algunhas referencias bibliográficas fundamentais, aloxadas nos andeis «en liña» da BUDC ou noutros arquivos e repositorios dixitais.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula.	A11 A43 A49	B3 B21	C8
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A11 A43 A49	B3	

Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura.	A45 A52		
Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma.	A46		
Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	A47	B13	
Fomentar a lectura e animar a escribir.	A44 A48		
Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.	A50 A51		C2
Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.		B3 B15 B23 B25	
Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.		B7 B22 B24	C3
Capacidade para elaborar discursos coherentes e organizados loxicamente.		B7 B22 B24	C3
Capacidade para expoñer as ideas elaboradas, de forma oral e na escrita.		B8	
Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma		B8 B9 B10 B11	C1

Comprender e saber fomentar a ética democrática da comunicación a través de perspectivas como a que plantexa a educación para o desenvolvemento.	A2 A3 A4 A5 A11 A13 A14 A15 A16 A17 A19 A20 A22 A23 A29 A30 A33 A34 A43 A44 A45 A46 A47 A48 A49 A50 A51 A52 A53 A60 A61 A62 A64 A65 A66 A68	B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B20 B21 B22 B23 B24 B25	C1 C2 C4 C5 C6 C7 C8

Contidos	
Temas	Subtemas

Tema 1. O currículo de Lingua Castelá e Literatura na etapa de Educación Primaria	1. 1. Conceptos fundamentais 1. 1. 1. O currículo como resposta ás grandes preguntas do proceso educativo: que, cando e como ensinar e avaliar 1. 1. 2. O currículo como proceso-en-desenvolvemento: o seu carácter aberto e flexible 1. 1. 3. Os niveis de concreción curricular no sistema educativo español: nivel político, nivel de centro e nivel de aula 1. 2. A materia de Lingua Castelá e Literatura no marco normativo en vigor 1. 2. 1. O desenvolvemento da habilidade para comunicarse, fin superior da nosa área de coñecemento 1. 2. 1. 1. A competencia comunicativa e os seus compoñentes (segundo o modelo de M. Canale e M. Swain) 1. 2. 1. 2. A adaptación do enfoque comunicativo ao ensino das linguas «nativas»: causas e consecuencias 1. 2. 2. Visión de conxunto da organización do currículo básico da materia: bloques de contido, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe... 1. 3. Implicacións curriculares da diversidade lingüístico-cultural nas nosas aulas 1. 3. 1. Dificultades para a aprendizaxe do castelán no alumnado con lingua de instalación distinta do galego e o castelán 1. 3. 2. Adaptacións do currículo para estudantes alófonos: visión de conxunto
Tema 2. As habilidades lingüísticas	2. 1. O proceso comunicativo: participantes e escenarios 2. 2. A oralidade 2. 2. 1. Caracteres xerais da comunicación oral 2. 2. 2. Notas de didáctica da oralidade: como traballar a produción e a comprensión de textos orais 2. 3. A escritura 2. 3. 1. Caracteres xerais da comunicación escrita 2. 3. 2. Notas de didáctica da escritura: como traballar a produción e a comprensión de textos escritos 2. 3. 2. 1. O problema da expresión escrita: que é escribir ben?, como se aprende? 2. 3. 2. 2. O problema da competencia lectora: cómo formar lectores «omnívoros», comprensivos e críticos
Tema 3. A lectoescritura	3. 1. Notas breves sobre a historia e a estrutura dos sistemas de escritura 3. 1. 1. Historia: cando, onde e para que comezou a Humanidade a escribir? 3. 1. 2. Estrutura: sistemas logográficos, silabográficos e alfabéticos (ou fonemográficos) 3. 2. Ensinar a ler e escribir aos usuarios dun sistema alfabético 3. 2. 1. Os métodos sintéticos, analíticos e mixtos 3. 2. 2. O enfoque construtivista

Tema 4. A ortoloxía, a ortografía e o seu ensino	4. 1. Conceptos fundamentais: breve introdución á análise fonolóxica 4. 1. 1. Os segmentos: sílabas, vogais e consoantes 4. 1. 2. Os trazos suprasegmentais: o acento e a entoación 4. 2. A ortoloxía 4. 2. 1. En que consiste? 4. 2. 2. Que lugar debe ocupar nas nosas aulas? 4. 3. A ortografía 4. 3. 1. En que consiste? 4. 3. 2. Que lugar debe ocupar nas nosas aulas? 4. 3. 3. Como debemos ensinala? O papel das regras
Tema 5. A gramática e o seu ensino	5. 1. Distincións preliminares 5. 1. 1. A gramática-obxecto (gramática como aspecto da linguaxe) 5. 1. 2. A gramática-descrición (gramática como metalinguaxe) 5. 2. Os dominios da gramática 5. 2. 1. As súas relacións co estudo do vocabulario 5. 2. 2. A súa articulación interna: a distinción entre morfoloxía e sintaxe 5. 3. Orientacións para o ensino da gramática en Educación Primaria 5. 3. 1. É necesario ensinar a gramática-obxecto? 5. 3. 2. Como e por que debemos ensinar a gramática-descrición?
Tema 6. O léxico e o seu ensino	6. 1. Unha ollada á estruturación do vocabulario: campos semánticos e relacións léxicas 6. 2. Orientacións para o ensino do léxico en Educación Primaria

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	A4 A5 A11 A13 A14 A15 A16 A17 A19 A20 A22 A23 A29 A33 A34 A43 A45 A47 A53 A60 B3 B10 B11 B13 B15 B25 C3	3	0	3
Sesión maxistral	A2 A3 A11 A43 A45 A46 A48 A49 A50 A51 A52 A61 A64 A66 B3 B7 B8 B9 B13 B15 B21 B22 B23 B24 B25 C1 C2 C8	18	27	45

Traballos tutelados	A11 A30 A43 A44 A45 A46 A48 A50 A51 A52 A62 A65 A68 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B20 B21 B22 B23 B24 B25 C1 C4 C5 C6 C7	18	27	45
Proba obxectiva	A43 A44 A45 A47 B3 B9 C1	3	50	53
Atención personalizada		4	0	4
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**				

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Análise de fontes documentais	Os alumnos e alumnas utilizarán documentos bibliográficos proporcionados polos docentes para ampliar os seus coñecementos sobre a materia.
Sesión maxistral	As exposicións orais do profesorado servirán como guía da materia.
Traballos tutelados	Os traballos tutelados serán dous: un, de autoría individual; o outro, de autoría colectiva. Se as circunstancias o permiten, ofrecerase a posibilidade de que o traballo grupal revista a forma de proxecto de aprendizaxe-servizo; este proxecto consistiría, en liñas xerais, no deseño e aplicación dunha proposta de educación na Natureza que se orientase, sobre todo, ao desenvolvemento da competencia en comunicativa do alumnado de Primaria.
Proba obxectiva	Con esta proba preténdese determinar, de xeito obxectivo, tanto os coñecementos adquiridos polo alumno ou alumna durante o curso como a súa competencia en expresión escrita en lingua castelá, a súa capacidade de relación e a súa madurez crítica.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Traballos tutelados Proba obxectiva Sesión maxistral	O/a docente estará dispoñible, tanto no horario de titorías que se estableza como a través do correo electrónico, para resolver calquera dúbida relacionada coa materia ou co desenvolvemento do curso. Ao alumnado con dispensa académica procurarase ofrecerlle facilidades para o contacto, dentro sempre das limitacións impostas por outras obrigas académicas e pola vida privada.

Avaliación			
Metodoloxías	**Competencias / Resultados**	**Descrición**	**Cualificación**
Traballos tutelados	A11 A30 A43 A44 A45 A46 A48 A50 A51 A52 A62 A65 A68 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B20 B21 B22 B23 B24 B25 C1 C4 C5 C6 C7	O alumnado, coa axuda do/a docente, deberá desenvolver unha proposta didáctica co obxectivo de poñela en práctica.	40
Proba obxectiva	A43 A44 A45 A47 B3 B9 C1	Con esta proba, ademais de examinar os coñecementos adquiridos polo alumno/a durante o curso, avaliarase a súa competencia en expresión escrita en lingua castelá	60

Observacións avaliación
Os/as alumnos/as con matrícula a tempo parcial poderán solicitar a dispensa académica para esta materia. Logo de a obteren, deberán poñerse en contacto co/coa docente, que arbitrará procedementos de avaliación adicionais á proba obxectiva (á cal teñen, coma o alumnado ordinario, o dereito e o deber de presentarse).

Fontes de información	
Bibliografía básica	- Camps, Anna et alii. (2004): La enseñanza de la ortografía, Barcelona, Graó.- Carratalá, F. (1993). La ortografía y su didáctica en la Educación Primaria. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 18, 93-100.- Cassany, Daniel (1991): Describir el escribir. Cómo se aprende a escribir, Barcelona,Ediciones Paidós.- Cassany, Daniel (1995): La cocina de la escritura, Barcelona, Editorial Anagrama. - Cassany, Daniel (1996): Reparar la escritura. Didáctica de la corrección de lo escrito, Barcelona,Graó.- Cassany, Daniel (2006): Tras las líneas, Barcelona, Anagrama.- Cassany, Daniel et alii (2003): Enseñar lengua, Barcelona, Graó.- Díaz, C. (1996). Ideas infantiles acerca de la ortografía del español. Revista Mexicana de Investigación Educativa. 1 (1), 70-87.- Ferreiro, Emilia e Teberosky, Ana (1995): Los sistemas de escritura en el desarrollo del niño, México, Siglo XXI Editores.- García, J. N. y González, L. (2006). Diferencias en la conciencia morfológica, la escritura y el lenguaje en función del desarrollo y el nivel educativo del niño. Psicothema, 18 (2), 171-179.- Gómez Picapeo, J. (2015). La evaluación mediante criterios y estándares. Aplicaciones al área de Lengua y Literatura. Didácticas Específicas, 11. Recuperado a partir de https://revistas.uam.es/didacticasespecificas/article/view/134- Guerrero Ruiz, Pedro e Caro Valverde, M.ª Teresa (Coords.) (2015): Didáctica de la Lengua y Educación Literaria, Madrid, Pirámide.- Instituto Cervantes (2019). El español: una lengua viva. Recuperado de https://www.cervantes.es/imagenes/File/espanol_lengua_viva_2019.pdf - Martín Vegas, Rosa Ana (2009): Manual de didáctica de la lengua y la literatura, Madrid, Síntesis.- Mata Anaya, Juan, Núñez Delgado, M.ª Pilar e Rienda Polo, José (Coords.) (2015): Didáctica de la lengua y la literatura, Madrid, Pirámide. - Mendoza Fillola, Antonio et alii (1996): Didáctica de la lengua para la enseñanza primaria y secundaria, Torrejón de Ardoz (Madrid), Akal. - Mendoza Fillola, Antonio (2003): Didáctica de la lengua y la literatura para Primaria, Madrid, Pearson Educación.- Palou Sangrà, J. e Fons Esteve, M. (Coords.) (2016). Didáctica de la lengua y la literatura en Educación Primaria. Madrid: Síntesis.- Pérez Esteve, Pilar e Zayas, Felipe (2007): Competencia en comunicación lingüística, Madrid, Alianza.- López Valero, Armando e Encabo Fernández, Eduardo (2001): Mejorar la comunicación en niños y adolescentes, Madrid, Ediciones Pirámide.- Ochoa, L. (2008). La gramática y su relación con la lectura y la escritura. Educación y ciudad, 15, 9-20.- Real Academia Española (2010): Nueva gramática de la lengua española: manual, Madrid, Espasa.- Real Academia Española (2010): Ortografía de la lengua española, Madrid, Espasa.- Real Academia Española (2011): Nueva gramática básica de la lengua española, Madrid: Espasa. - Real Academia Española (2012): Ortografía básica de la lengua española, Madrid, Espasa.- Casimiro Urcos, C. N., & Casimiro Urcos, W. N. (2013). Piaget, Vigotski y enseñanza de la lengua materna. Revista Educación y Desarrollo Social, 7 (2), 186-199. https://doi.org/10.18359/reds.690- Varela Ortega, Soledad (2003): Morfología léxica: la formación de palabras, Madrid, Gredos.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

   En todos os textos entregados polos alumnos desta materia prestarase especial atención tanto á coherencia e á cohesión textuais como ás faltas de ortografía ou aos erros de puntuación.   Por outro lado, dado que unha das competencias desta materia é a de coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula, os alumnos/a respectarán as quendas de fala neste espazo así como as exposición orais do profesor/a, evitando calquera interrupción non xustificada.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías